

«Ասեմ ձեզ, զի այսպէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցէ», կ'ըսէ մեր Տէրը, «Կորսուած Ոչխարի» առակին մէջ: Արդարեւ, երկինք աւելի կ'ուրախանայ մէկ մեղաւորի փրկութեամբ, քան թէ իննսուն եւ իննիս համար՝ որոնք ներուելու կարիքը չունին:

Անառակ Որդւոյն առակը մեզ դէմ առ դէմ կը դնէ կարգ մը ճշմարտութիւններու, եւ Մեծ Պահոց այս ժամանակաշրջանը յարմարագոյն ատենն

է քննելու մեր սիրտերուն խորը եւ փորձել բուժել հոն գտնուող հին վերքերը, դառնութիւնները, քէներն ու հաշիւները:

Զի փորձենք նմանիլ տուն մնացած երէց զաւկին, այլ նմանինք Անառակին՝ իր անկեղծ զոյնումով եւ տուն դարձով, վերստին արժանանալու այն երանաւէտ կեանքին, մեր նախկին փառքին՝ որմէ հեռացուցած էին մեզի մեր նախածնողները իրենց անհնազանդութեամբ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. Ամէն:

ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԱՆՄԱՀՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԱՆՀԵՐՔԵԼԻ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ Է

Եթէ ամենօրեայ ապրուստի դժուարութիւնները յաղթահարելու համար՝ անհրաժեշտ է պայքարիլ, ո՛րքան զօրութիւն եւ կորով պէտք է սպառել՝ հոգեկան կարծր պայքարներու մէջէն՝ յաղթական դուրս գալու համար, երբ տկար մարդը՝ փորձութիւններէ մտրակուած՝ ծնկաչոք կը ծոկ ու կ'իյնայ, եւ յուսալուած՝ կը մնայ գետնամած:

Փորձառութեան դասերը կը վկայեն, թէ տեսական մաքուր մտքներու մէջ մարդուն յամառ ջանքերը, ի վերջոյ յանգած են վճռական յաղթութիւններու:

Երբ կ'իյնաս ու չես վերականգնիր ու կը մնաս մինչեւ վերջ գետնամած, մի՛ յուսար, որ Աստուած երկինքէն վար պիտի գայ ու քառնայ քեզ այդ անել վիճակէն:

Այդ պարագային, միայն յուսահատութիւնն է, որ կը շարժի եւ զոհ մը գտած ըլլալու փութկոտութեամբ կու գայ եւ իր սառուցիկ թւերուն մէջ կը գրկէ քեզ ու կը նետէ ցեխաջուրներու մէջ, որ հոսանքէն փետուրի պէս էշուիս ու ողբերգական վախճանդ տեսնես:

Անկեալը մեղաւոր մըն է. ինչ

յուսալիչ դրութեան մէջ ալ գտնուի, կրնայ իր հաւատքին զօրութեամբ ամրապնդել ներքին ուժականութիւնը եւ իր պարտութիւնը վերածել գեղաճանաչ յաղթութեան:

Ո՞վ կրնայ ապացուցել, որ այս մեղապարտ աշխարհին մէջ մեղքէն չփորձուած սուրբեր կան: Մինչեւ անգամ հինաւորց սրբակեաց քարեպաշտները չեն յաջողած փորձութեան համեղաճաշակ խայծերէն չհրապուրուիլ: Որքան ալ անոնք առաքինութեան բուրաստանին մէջ ծաղկած՝ քաղմանառագայթ շողարձակում տուած են իրենց ինքնութեան: Ամէնքն ալ անխտիր համտեսած են մեղքին դառնահամ պտուղները ծանր ու թեթեւ անկումներով: Բայց արտասուաթոր զոյնումով քալած են իրենց անփաւելի մեղքերը:

Անոնք՝ այս աշխարհի քարոյական եւ խուրճեան մէջ աղօթանուէր վերացումներով ու Քրիստոսի շնորհներով փառաւորութեան եւ անցան երկրի մթին սահմաններէն դէպի հոգեւոր աշխարհ, արդարացած ու լուսապսակուած:

Նոր Հաւատքին մեծագոյն հալա-

ծիչը եւ անգուգական ֆարոգիչը Պօղոս Առաքեալ՝ երկրագունտի ծանրութիւն տուաւ իր մեղքերուն եւ դարձաւ պարագլուխը չարագործութեան, Քրիստոսի Աւետարանին դէմ իր շղթայագործուած կատաղի հալածանքներով: Բայց երբ լսեց Վարդապետին աղու ձայնը, որ կ'ըսէր,

- Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես...

Նոյն րոպէին հրաշքը կատարուեցաւ եւ Սաւուղ զգեցաւ նոր հոգի, նոր կեանք, նոր անուն եւ կոչուեցաւ Պօղոս Առաքեալ, որ եղաւ անգուգական եւ բոցաշունչ ֆարոգիչը Քրիստոսի աստուածութեան եւ Սիրոյ Յեղափոխութեան:

Այսօր, նիւթապաշտ ժամանակներուն, ֆանի՛ ֆանի՛ օտար եւ հայ կրօնաւորներ, քացառութիւնները զանցառելով, մեղքերու ծանրակշիռ բեռը շալկած՝ սրբազան բեմերէն սէր կը ֆարոգեն եւ զիրար չեն սիրեր, զիրար կը հալածեն եւ դրամը ըրած են իրենց հաւատքին կուռքը:

Ոտքի վրայ՝ անկեալ կեանք ունին, կրօնքին քարոյականը նիւթականացուցած, հարստանալու հեռանկարով, ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ գործ կը կատարեն: Անոնցմէ նմոյշ մը, զոր լաւ կը ճանչնամ, միլիոնատէրի համբաւ մը կը վայելէ:

Մեղքին շահագործումներով բրգացած այդ հարստութիւնը, հիւանդագին ալեւորութեան մէջ պիտի չկրնայ վայելել՝ կեանքին տարիները սպառած ըլլալով: Բնական է, գանձը պիտի անցնի այնպիսի մարդոց ձեռքը, որոնց պիտի չուզէր փէնի մը անգամ ժառանգ թողուլ:

Բայց ընչաքանց մարդիկ, որ չեն հաւատարմեղքին մտրակումներուն եւ ոչ ալ մահուան ժամանումին, կը կարծեն թէ պիտի չմեռնին, եւ այդ կոյր

գիտակցութեամբ րոպէ մը դադար չեն տար անիրաւ շահերու արշաւին, մինչեւ իրենց դագաղին մէջ ամփոփուիլը՝ մեղքին հետ իրենց մեղսակցութեան կապը կը պահեն անխզելի:

Մարդոց արժանապատուութեան հետ կրնաս խաղալ ու մնալ անպատիժ, բայց Աստուծոյ Սրբութիւնը, երբ կը փորձես մրոտել սուտին արատներով, կը նշանակէ գեհեմի բոցերուն հետ խաղալ ու պատուհասուիլ:

Հին օրերուն, ո՞ր քարեպաշտ հոգեւորականը կրնար նախատեսել, թէ օր մը վաշխառուներ պիտի յաջողին նուիրապետութեան քարձումներուն վրայ լանջախաչերով ճառագայթել ու կրեստներու դիրքով շլացնել իրենց կերպարին վրայ նիւթապաշտութիւնը:

Ես՝ անմեղ մը չեմ, որ 93 ամեայ տարիքիս կարգ մը անուղղայ վեղարաւորները հրապարակաւ կը նշաւակեմ, առանց քացայայտելու իրենց ինքնութիւնները: Թող իրենք կարդան ու անդրադառնան իրենց մեղքերուն:

Շատ անգամ՝ երիտասարդ օրերուս կշտամբուեր եմ խղճիս կարծր ազդարարութիւններէն եւ զղջացեր ու հոգեւորապէս վերանորոգուեր: Անկէ ասդին կը հպատակիմ խղճիս յորդորներուն եւ ինչ որ Աստուածահաճոյ է՝ կը կատարեմ, եւ ինչ որ կշտամբելի է, կը պախարակեմ հրապարակաւ, առանց քացայայտելու զանոնք անուամբ: Մեղքը որքան ալ փոքր ըլլայ, եթէ ոտքիդ մատին ծայրով դպչիս՝ ամբողջ մարմնով կը կալանուիս իր ցանցին մէջ:

Կեանքի պայքարին մէջ անխուսափելի են եւ մերթ անյաղթելի դժուարութիւնները: Բայց՝ Աստուծոյ զօրութեան ապաւինած քարեպաշտը իր ներքին ուժերու զօրակոչումով կը յաջողի

այնպես մը պողպատել իր հաւատքը, որ իր կեանքին առջեւ հորիզոնական կը բացուին յաջողութեան դարպասները:

Երկնային ֆողարկուած օրէնքները միշտ ալ հրաշագործներ են եւ առիթը ընծայելու գաղափարական մարդոց, որ արդիւնաւորեն իրենց ճիգերը:

Հաւատքի մարդուն համար, ո՛չ մէկ անկում անվերականգնելի չէ եւ ո՛չ մէկ ձախողութիւն անիրագործելի:

Անմահութեան գաղափարը՝ մարդուն գիտակցութեան մէջ բնածին է եւ այդ հաւատով կը սնուցանէ իր երանաւէտ ապագային յոյսերը:

Ամէն մարդ, որ աշխարհ կու գայ ապրիլ կ'ուզէ, ո՛չ թէ այս հողեղէն կեանքը, որ այսօր կայ, վաղը չկայ, եւ կրնայ ծերութեան հանգրուանին չհասած անժամանակ շիջիլ, այլ՝ կ'ուզէ ապրիլ այն կեանքը երկրի վրայ ու երկնքին մէջ, որ գերբնական ու գերերկրային է ու մշտնջենական:

Մեղքին ուրացումով ապրող մարդիկ կ'անգիտանան այս մեծ ճշմարտութիւնը ու չեն ուզեր հեռաւոր յոյսերու զօդել իրենց հաւատքը:

Եթէ այս անցողական կեանքէն՝ տարբեր կեանք գոյութիւն չունի, որ մարդուն հոգին տիեզերական անպարագրելի տարածքներու վրայ յաւերժութիւնը ողջունէ, ինչո՞ւ Աստուած մարդուն գիտակցութեան մէջ պիտի արմատացնէր անմահութեան գաղափարը: Կրնա՞յ կեղծիք մը ըլլալ այդ մտածումը, կրնա՞յ ամենաբարի Արարիչը խաբել իր բանաւոր գաւակը եւ հիասթափ ընել անոր հաւատքը:

Աստուած չստեղծեց մարդը, որ անբաններու բնագոյական բերումներով ապրի, գլուխը գետին ծռած՝ մարմինը սնուցանէ ու մահանայ:

Մահը Աստուծոյ ստեղծագործութիւնը չէ, այլ՝ մեղքին յղացումը:

Աստուած ուզեց որ մարդկային մարմինը երկրի վրայ հողին հետ տարրալուծուելէ ետք, երկնքին մէջ մշտնջենական կեանք ունենայ եւ նանչնայ զԱստուած նախայաւիտեաններու փառքին մէջ:

Երբ չես հաւատար յարութեան եւ գերեզմանը կը համարես կեանքիդ վախճանը, այն ատեն կը ժխտես Աստուծոյ գոյութիւնը եւ դուն ալ անգոյութեան մէջ կը կորսուիս:

Գոնէ ես՝ իմ տկար դատողութեամբ, չեմ կրնար հաւատալ, որ Արարիչը իր ստեղծագործութեան հրաշակերտը աշխարհային կարճատեւ կեանքէն վերջ, դատապարտէ անգոյութեան:

Եթէ ընդունինք անաստուածներու այն հաւաստումը, թէ մարդը եկած է անգոյութենէ ու կը դիմէ դէպի անգոյութիւն: Այ՛ ինչո՞ւ հոգեւոր կեանք ապրիլ, ինչո՞ւ երկար ժամանակ սպառել աղօթասացութեամբ, ինչո՞ւ միտք եւ հոգի մշակել, ինչո՞ւ յոյսերով ու իղձերով նպատակներ հետապնդել, երբ այս բոլորը պիտի շոգիանան մեր մարմինին փոշիացումէն ետք:

Մարդկային բնութիւնը եւ բանականութիւնը կը ժխտեն այս բոլոր յուսալիչ նախատեսութիւնները ու պիտի շարունակենք հաւատալ ու պաշտել ՏԻԵՋՔԵՐԱԿԱԼԸ, որ նախախնամող գորովագութ Հայր մըն է եւ մեր հոգիին պահանջն է, որ հաւատանք ու ապրինք իր սիրոյ օրէնքին համաձայն:

Այս հաւատքը շատ խոր արմատացած է մեր էութեան մէջ եւ փորձութիւնները, որքան ալ ձգողական ըլլան, ի գօրու չեն մեզ հրապուրելու:

Այս ջերմեռանդ նեղգացումով կը հաւատայ ճշմարիտ բրիստոնեայ մարդը եւ երկրի քաղաքացիութենէ հրաժարելով, ինքզինք կը հռչակէ երկնաքաղաքացի՝ Աստուածային յաւերժալոյս Հովանաւորութեան ներքեւ:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔԷՆՅ. ՏԻԻԼԿԵՐԵԱՆ